

A világsajtó nagyjai 16 Budapest

Budapest, június eleje. Huszonhárom nemzet újságíróinak parlamentjét látta egy hétig vendégül Budapest. A sajtószabadság lét- és nemlét-kérdéseit vitatta egy héten át a másfélszáz főből, a világ legválogatottabb újságíróiból álló testület. Sohasem volt talán ez a téma annyira véresen napi probléma, mint éppen ezekben a napokban. A budapesti sajtóparlament úgy találta, hogy egyes országokban elméletileg, papíron sincs meg a sajtószabadság; ezekkel — mint Németország és Olaszország újságíróival — szerinte lehetetlen az együttműködés. Nagyon szép ez az intranzigencia, csak az a szépség-hibája, hogy nem volt következetes. Mert például a snájdig határozat meghozatalában a sajtószabadság lovagjaként szerepeltek azok a jugoszláv újságírók is, akiknek az országában pedig olyan előzetes cenzúrával öregbitett sajtó-diktatura van, hogy ahhoz képest a német- és olaszországi sajtóviszonyok még a demokrácia jámbor világát jelentik... Sokkal hatásosabb, erőteljesebb, igazságában meggyőzőbb lett volna a sajtószabadságért hevülő szöveg, ha a jugoszláv sajtódiktatúrával szemben is lett volna szava. De nem volt.

*

Egyébként a nemzetközi újságírás budapesti nagyhete tele volt napsugaras részletekkel. Szó szerint is csupa napsugár-hangulat lengett fölötté. Attól a pillanattól kezdve, hogy a nyugat-európai és amerikai újságíró-vezérek ráléptek Bécsben a MFTR leggyönyörűbb luxus-hajójának, a hófehér Erzsébet királynénak a fedélzetére, egészen addig a pillanatig, amíg a Balaton színeiben és a Hortobágy délibáb-káprázataiban alaposan ki nem gyönyörködtek magukat: a legragyogóbb nyáreleji napsütés uralkodott Magyarországon. Még a bécs-budapesti hajóút előtti napon is eső és csuf szélvihar tombolt a Duna völgyén, másnapra egy főrendezői parázsintésre kiderült az ég s a tüzorás hajóút utasai boldogan napkurázhattak, vagy a megafon zenéje mellett kedvükre táncolhattak a hajó fedélzetén.

— Ezt jól rendezték meg ezzel az időjárással, — mondja a magyaroknak egy osztrák újságíró.

— Ezt mi direkt így rendeltük — feleli meglehetősen egy magyar ur. — Szeret bennünket a magyarok istene.

— No persze, akinek külön nemzeti istene van... — szól újból meleg évődéssel az osztrák kolléga.

*

Pozsony után órákig néptelen partok között halad méltóságteljesen a hajó. Zöld fűzesek rengetege szegélyezi az eget titkrozó vizet, apró szigetek maradoznak el, rajtuk ezernyi vízi madár: sirályok, vadkacsák, vadludak, gémekek. Egy sas is kering a magasban. Itt-ott a vízből kiemelkedik egy-egy mélységjelző színes karó, vagy bója. A bójak több helyen csónak külsejűek. Az egyik csónak teteje zárt. Határozottan olyan, mint egy uszó koporsó. Fekete koporsó, melynek alacsony árbócán kialudt lámpás komorkodik. De ez csak apró pont a kék ég, a szürke víz és a mélyzöld partok és a fehér hajó megkapó szín-szimfóniájában. Különben gyönyörű látvány az a negyven-egynéhány színes zászló, mely a hajó árbócáról négy irányban haladó köteleken főlisorakozik. Harmóniát, békét jelképez a zászlószivárvány, a zászlódiszes hajó a nemzetek békehajójának illene be. Európa uszik a Dunán. A parton is megérzi mindenki, hogy ünnepi hangulatot visz ez a hajó. Aki csak meglátja, lelkesen integet felénk.

*

Épp ebéd volt, amikor Pozsonyban a hajóra léptünk. Az asztaloknál csupa markáns, érdekes arc. Az asztalfőn alacsony, energikus arcu ur: ez Dons, a nemzetközi újságíró szövetség belga elnöke. Közélemben egy vékony s igen magas termetű ember, csupa törékeny finomság és szellem, arcán piros egészség: ez Valot, a szövetség francia főtitkára.

Az ember szeme megakad egy lángoló vörös hajzaton: hosszukás, vékony arcu, ragyás arc-bőrű cvikkeres emberke. A cvikkere fölül lapos, egyenes. Az egész igénytelen ember inkább illelt egy rőfösület pultja mellé. De a szeme, az élesen ragyog. Ez a földkeresség legélesebb szemű s legügyesebb tollú író-riportere: az amerikai Knickerbocker.

Távolabb látok egy kis fekete embert. Megesküdnék rá, hogy török. A világ legtípikusabb

törökje. De nem az: ő az osztrák újságírószövetség elnöke, a Tag szerkesztője: Zappler. Zia Husny bejnek, az igazi töröknek sokkal indogermánabb arca van. Így téved az ember.

Hatalmas termetű a Journal de Genève fő-szerkesztője, Martin. Inkább holland vagy angol tengerésznek válna be markáns görbe orrával és pipájával. Az angolok vezetője, a kis Dickinson kopasz, szemtüveges öreg ur, de minden érdeklő, minden felől tájékoztatást kér.

A legideálisabb breton férfiszépségnek lehetne mondani de Tessau francia képviselőt, volt minisztert. Gyönyörű termet, hatalmas mellkas, nemesen hajlott orr, fekete haj, fekete szem, zengő bariton hangja van, a legelsőbrangu szónok. Alig idősebb 35—40 évnél. Diplomata-szépség.

Az angolok közt van még egy arc, egy egészen ismerős arc, honnan is ismerem ezt az embert? Biztosan e sorok olvasója is ismeri, mindenki ismeri. Ez a világ leggyorsabb embere, az autóversenyzés világrekordere: Sir Malcolm Campbell. Szellem és akaraterő sugárzik arcáról. Ha Egon Ervin Kisch „száguldó riporter”-nek nevezik, akkor Campbellt vajjon milyen név illeti meg?

Kilométerről is fölismerhető Golestanról, a Figaro munkatársáról, hogy román származású. Hatalmas görbe orra és vállára hajló hosszú, szénfekete művészaja a kongresszus egyik legjellegzetesebb alakjává avatja.

Vagy itt van Codur, a Havas-ügyökség egyik képviselője. Nagyon sok vonás van benne Mécs Lászlóból, Mécs hangjából, Mécs megjelenéséből. Emellett franciás bonvivánság derüje árad minden gesztusából.

Blockzyl, az Algemeen Handelsblad munkatársa, igazán holland nyugalma, égkékszemű, piroszposzsgás, jovialis fiatalarcu ur, csak hófehér haja sejteti, hogy ötven körül jár. Felesége olyan, mintha régi holland festők templomba menő nemes asszonyainak valamelyike lépett volna ki a rámból.

Egy szerény, hallgatag, szőke ur ül velem szemben az asztalnál. Mellette tüzes szemű fiatal barna hölgy. Csak kisoros, vagy cserkeez szépségek foghatók hozzá. Teljesen ismeretlen nyelven beszélnek egymással. Sokáig találgatom, kicsodák lehetnek. Végre egy orosz szó elárulja őket. Szóval keleteurópaiak. Litvánok. Purickis, a volt litván külügyminiszter és felesége, egy ukrán atamán leánya.

A csehszlovákiai kiküldöttek közt van Bacher német demokrata képviselő, a Bohemia fő-szerkesztője. Széles művészkalapjával, feketekeretű szemtüvegével, rokonszenves borotvált arcával idősebb jellemzésre vagy színigazgatóra üt. Érdekes feje van Jisének, a Ceské Slovo politikai szerkesztőjének is. Közel két méteres termet, homloka és orra erősen emlékeztet Munkácsy Mihály Ecce homo-jának vonásaira. Rokonszenves kispolgárkölseje van Müller Bohumilnak, Ady Endre zseniális cseh fordítójának. Mondanom sem kell, hogy kitűnően beszél magyarul.

De nem sok idő van a nézdelődésre. Az ebéd vége felé megszólal a rádió s Beöthy Baba Budapestről közli, hogy hajónk közeledik a magyar határhoz s francia és angol nyelven üdvözlő bennünket külföldieket a magyar vendégszeretet nevében. Meghatottság fogja el a nemzetközi hallgatóságot a magyar rádió figyelmeségének hallatára. Ebben a pillanatban templomi méltóságú zene szólal meg: a rádió a himnusz közvetíti. Mindenki föláll és némán hallgatja végig.

Hosszu csönd.

— Nagyon szép, de nagyon melankólikus — jegyzi meg végül a holland Blockzyl.

*

Ebéd után a megafon tánczenét közvetít. Az angolok, belgák bridszseznak. A franciák, svájciak, lengyelek, a csehszlovákiai németek a fedélzetre gyűlnek s gyönyörködnek a tájban. Knickerbocker szenvedélyesen táncol. Egy francia bárónő, a brünni Stahlne, a litván Purickisné és mások nagyszerű táncsikereket érnek el. Egész estig csattognak a fényképező gépek. A megafon közben tájékoztatja az utasokat a látványokról, Esztergom ezredéves szépségeiről, az Ipoly torkolatánál kezdődő balparti államhatárról, Visegrád váráról, a dömösi szorosról.

Ragyognak a lámpák, mire Ujpesthez érünk. Ettől kezdve ünnepi fogadás az út. Kivilágított partokon lampionok, rakéta üdvözlések, a Dunán lampionos csónakok száza, megafonos francia nyelvű üdvözlések: Vive la FIJ! Komáromban cigánybanda szállt a hajóra és a hajóhidról muzsikál ropogós magyar indulókat, csárdásokat. Végre elénk tárul a sötét éjszakában Budapest a maga ragyogó királyi fény pompájában. Szemben a kivilágított citadella, mint valami felhők fölötti fénycsoda, jobbról a halászbástya, fölötté a koronázó templom tornyai, messzire a földtől elváltan, felhők közti magasságban egy fehér fénytorony: a Jánoshegyi kilátó. És alul ezer és ezer lámpafény, megvilágított ablak. Az éljenzés elhal a külföldiek ajkán. Néma áhitattal nézik a csodát. Ez Budapest, a Duna királynője. Megrázóan magasztos látvány.

Legfőbb ideje!

MÁR HÉTFÖN JÚNIUS 12-ÉN kezdődik a csehszlovák osztálysorsjáték első osztályának húzása. Ne mulassza el szerencsesorsjátékát FORTUNA BANKÜZLETBEN, JELLINEK ES TÁRSA, BRATISLAVA, LŐRINCAPU-UTCA 17. vagy annak fiókjában: Mähr. Ostrau, Október 28 ut 44., Znaim, Masaryk tér 17. beszerezni. Póstaí rendeléshez lev. lap elegendő. 1/2 sorsjegyet Ké 120.—, 1/4 Ké 60.—, 1/8 Ké 30.—, 1/16 Ké 15.—

Slessen Fortunához!

— Minden várakozásomat feltümulja — szól egy francia ur.

— Ez a legvonzóbb idegenpropaganda — állapítja meg egy másik.

— Olyan mint egy ezeregyéji álom — sóhajtja németül a mellettem álló hölgy.

Igy vonultunk be Budapestre.

Budapest győzött.

(d.)